

TÜSİAD

DIŞ TİCARET VE GÜMRÜK BİRLİĞİ

ÇALIŞMA GRUBU BAŞKANI

ASIM BARLIN'IN

**“PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ UYGULAMALARINDA
NEREDEYİZ?” SEMİNERİ AÇILIŞ KONUŞMASI**

21 Nisan 2011

The Marmara Oteli, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Başkan, Sayın Katılımcılar, Değerli Basın Mensupları

Bugünkü seminer konumuza 1974 Tokyo Raundu ile başlayan Kyoto Sözleşmesi Eki Dünya Ticaretinin Ahenkleştirilmesi ile 1995 Gümrük Birliği Anlaşması sonunda gelmiş bulunuyoruz.

Bilindiği gibi ülkemizde ürün güvenliği ile başlayan çalışmalar bazı Bakanlıkların taşra teşkilatlarına iç piyasa denetlemesi ile hayata geçirilmiştir. Daha sonra bu çalışmalar Piyasa Gözetimi ve Denetimi olarak vücut bulmaya başlamıştır. Geçen zaman içinde ithal ürünlerin denetiminin bir kısmı gümrük aşamasında bir kısmının da gümrük işlemlerinin tamamlanması sonrasında tüketiciye sunulmadan önce yapılması gündeme gelmiştir.

ABD ve AB ülkelerine bakınca, ürünlerin piyasaya sürülmesi imalatçının veya ithalatçının yetindedir. İnsan, çevre sağlığı mevzuatları tamamlanmış ve halk bu bilince ulaşmıştır. Dolayısıyla imalatçı ve ithalatçılar da bu bilinçle ve mevcut standartlar içinde ürünlerini piyasaya sürebilmektedirler. Ancak, ürünlerin kontrol edilmesi gereklidir ve edilmektedir.

Ülkemizde Tüketici Hakları Kanunu (1995) ve Ürün Güvenliği Kanunu (2001) genç mevzuatlardandır. Bu mevzuatların halka indirgenmesi konusunda büyük gayretler ve çabalar harcanmaktadır.

Ben seminer konumuzu daha çok gümrük uygulamaları açısından değerlendireceğim.

Gümrük idareleri uzun yıllardır 8500 civarında personelle idare edilmektedir. Ülkemizin dış ticaret hacmi 2.5 Milyar dolar seviyesinde iken de bu sayıda idi. Bugün 300 Milyar dolar seviyesinde de aynı personelle hizmet verilmektedir. Ancak bu hizmetin tamamlanmasında yarı kamu görevi hizmeti veren Gümrük Müşavirleri sayısında oldukça büyük artış olmuştur. Yardımcı personelleri ile birlikte bu hizmet sektöründe çalışanların sayısının 50 bin civarında olduğu hesaplanmaktadır.

Tabii olarak dönem dönem, bazı uygulama değişiklikleri ile, hizmetler aynı prosedürlerle yapılmamaktadır. Hele hele Gümrük Birliği Anlaşmasından sonra oldukça hızlı değişiklikler yaşanmaya başlamıştır

Bu değişiklikler;

Dünya Ticaret Örgütünün uyumlaştırma kuralları kapsamında 24 Ocak kararları ile başlayan ve 1983'ten itibaren kambiyo yasası ve tahsisli ithal malları listelerinin kaldırılması ile devam eden fevkalade radikal bir değişiklik dönemine girilmiştir. Bu değişiklikler hem ülke ticaretinin değişimi hem de ülke ekonomisinin gelişimi şeklinde tezahür edince benimsenmiş ve kabul görmüştür. Değişiklikler teşviklere kadar uzanmış ve yatırımlar artmıştır. Yatırımlarla birlikte, mali mevzuatlardaki yapı değişikliği ile başlayan AB mevzuatına uyum (KDV), tüm ticari hayatımızı ve yaşam biçimimizi etkilemeye devam etmektedir. Bunun en son örneği olarak yeni Ticaret Kanunu gösterilebilir.

Gümrük Birliği Anlaşmasının bu değişikliklerdeki itici gücü uluslararası ticaretteki gelişmelere katkıda bulunurken, iç ticaretimizde de büyük gelişmeler olmuş ve kişi başı gelirimiz artmıştır.

Gümrük mevzuatımız tamamen AB ile uyum içindedir. Uygulamaya gelince bazı problemler vardır.

İlki, ülkemizin doğu yakası ile batı yakası arasındaki gelişmişlik farkıdır. Bazı AB üyesi ülkelerde de benzer durumlar söz konusu olmakla birlikte, AB bu ülkelerin sorunlarını kendi içinde çözmeyi göze almıştır. Bununla birlikte, Gümrük Birliği Anlaşması ile AB'nin gümrük alanı ülkemiz sınırlarını da kapsadığı halde, doğu yakamızdaki ticari kurallar ve yaşam biçimi sadece ülkemizin sorunu olarak kalmıştır.

İkinci olarak, ülkemizdeki iç denetimlere bakacak olursak; denetimler yeniden biçimlenirken halen istenilen seviyelere gelememiştir.

Zira kamu kurumlarının ortak bir platformda piyasa denetim ve gözetimi mekanizması oluşturması yerine her kurum kendi teşkilatını kurmuş veya kurmak üzeredir. Bu yüzden piyasa denetimi ve gözetimi konusu henüz halkın farkına vardığı bir faaliyet olamamıştır. Dolayısıyla insan ve çevre sağlığı bilinci birincil öncelik haline gelmemiştir. Tüketici hakları, üreten ve tüketenler tarafından yeterli seviyede idrak edilmemiş olduğundan uygulamalarda sorunlar yaşanmaktadır.

Gümrük idareleri, hem AB mevzuatına, hem de dünya ticaret kurallarına uyum sonucu kendi uygulamalarında diğer kamu kurumlarına göre oldukça mesafe kaydetmiştir. Ancak piyasa gözetim ve denetimi konusunda sonradan kontrol mevzuatını uygulamakla yetinmiştir. Sonradan kontrol belli kuruluş ve sektörlerde gerçekleştirilmekte olup sadece ithalat işlemlerine dönüktür. Diğer kuruluşların ithalatlarından oluşan birleşimlerin kontrolleri ile iç piyasa ürünlerinin ticarete katkılarında oluşan birleşimlerin kontrolleri sonradan kontrolün konusu olmadığından kontrol edilmemektedir. Gümrük idarelerinin bugünkü yapısıyla piyasa denetim ve gözetim yapması personel yetersizliğinden dolayı da pek mümkün değildir.

Mevcut iş yoğunluğu yüzünden gümrük idareleri istemeden de olsa basitleştirme kurallarını uygulamakta ve bu yüzden mavi hattan geçen eşyaları beyan edildiği haliyle evraklarındaki bilgilerle yetinerek alıcısına doğrudan teslim etmektedir. Bu teslimde faturasına göre farklı olan eşyalar zaman zaman ihbarlar veya başkaca sebeplerle ortaya çıkmaktadır. Bu da basitleştirme kurallarından hareketle muayene ve kontrol edilmeden alıcısına teslim edilen eşyaların piyasa denetimi ve gözetimi yoluyla çok kolay kontrol edilebileceğinin işaretidir. Bu ve benzeri kaçakçılık faaliyetleri gümrüklerden geçtikten sonra minimum düzeyde yakalanmaktadır. PDG mekanizmasının çalışmaya başlamasıyla zaman içinde toplumsal bir değişimin olacağı da aşıkardır. Kayıt dışı eşyaların daha ucuz da olsa alıcı bulamayacağı bir anlayış yerleşecektir. Cezaların getirdiği ağır mali sorumluluklar ve hürriyeti kısıtlayıcı cezalar bu anlayışın yerleşmesine vesile olacaktır.

Sonuç olarak, eşyaların gelişlerinde insan ve çevre sağlığı ile ilgili olanları sınır kapılarında, limanlarda ve hava alanlarında ülkemize girişlerinde herhangi bir sakıncasının olup olmadığının kontrolünden sonra yurda girişlerine müsaade edilecek, bunun dışındaki diğer tüm eşyalar alıcısına doğrudan gönderilecektir. Bu şekilde, gümrük bildireleri eşyaya göre farklı olan durumlara piyasa gözetim ve denetimi yolu ile çare bulunmuş olacaktır.